

aquarum viventium. Élő vizek kútja, című Nagyszombatban 1743-ban magyarul megjelent könyv a máriavölgyi kegyhely csodáit tartalmazza.

A magyarországi fürdőkultúra több mint 2000 éves múltra tekint vissza. Az egykori fürdőépületek romjai, a freskók és a mozaikok is bizonyítják, hogy már a rómaiak is felfedezték, sőt használták is ezeket a gyógyforrásokat. A kiállításban látható Elias Oesterreicher disszertációja (Analyses aquarum Budensium. 1781.), amely 283 oldalon keresztül leírja a budai és más hazai források vizeinek vegyi összetételét. La Langue János 1783-ban magyar nyelvű kötetet adott ki a magyarországi orvosi vizekről. Nyulas Ferenc tanulmánya 1800-ban jelent meg Kolozsváron Az Erdély országi orvos vizeknek bontásáról közönségesen, amely az első magyar nyelvű, jelentős kémiai tárgyú mű. Látogatóink két 19. századi térképet is láthatnak a magyarországi gyógy- és ásványvizekről. Deutsch Ferenc ásvány-

víz-térképe 1849-ben jelent meg magyar nyelven. A szerző célja térképe elkészítésében az volt, hogy a 19. században feltárja, számba vegye a kifogástalan minőségű ásványvizeket, amelyek fogyasztása alkalmas betegségek megelőzésére, gyógyítására.

A tárlók között végigsétálva Bernard de Montfaucon ókori kutató művészi kivitelű albumai, és a térképészet történetének olyan nagy mérföldkövei, mint Abraham Ortelius, Gerardus Mercator világtérképei, vagy J. Baptist Homann, Matheus Seutter, Luigi Ferdinando Marsigli mapái gyönyörködtetik a látogatót.

Az időszaki kiállítás az ország egyik legszebb könyvtártermében, Patachich Ádám érsek 18. századi barokk olvasótermében 2014. március 22. és 2014. december 31. között tekinthető meg (hétfő kivételével naponta 9.00-17.00 óráig).

Grócz Zita

*Kalocsai Főszékesegyházi
Könyvtár*

SZENT TAMÁS KOMMENTÁRJA HAZAÉRKEZETT KALOCSÁRA

A Grósz József kalocsai érsek elleni per és az utána következő mellékpererek során számos műtárgyat, köztük a Kalocsai Főszékesegyházi Könyvtár több értékes kötetét bizonyítékként vitték el eredeti őrzési helyéről. Egy ilyen mellékper során foglalták le *Capreolus Johannes: Szent Tamás kommentárok* című művének egyik kötetét. A négy kötetes mű 3. kötete az ÁVH köz-

reműködésével 1951-ben, a Grósz-per egyik mellékperében vált tárgyi bizonyítékká és később az Országos Széchényi Könyvtárba került. Az említett kötet „vándorútja-

ra” Szalai Béla cikke hívta fel a figyelmet (*Egyetlen tétel – Egy ősnymtatvány az ötvenes évek koncepciók pereinek útvesztőjében. Magyar Nemzet Magazin, 2013.*

február 2. szombat, 33. p.). Szalai Béla cikkében részletesen beszámolt a családját érintő 1951-es meghurcolásról, mikor édesapját koholt vádak alapján letartóztatták és hét év fegyházbüntetésre ítélték. A letartóztatást alapos házkutatások követték, s a harmadik során „előkerült” a könyvespolcra egy 15. századi nyomtatvány, amit előzőleg az Államvédelmi Hatóság emberei rejtettek oda. Szalai – az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában talált iratok alapján – azonosította a Grősz József kalocsai érsek és társai egyik mellékperében felhasznált „bűnjelet”: Johannes Capreolus francia domonkos szerzetes Szent Tamás kommentárjának 1483/84-es velencei kiadását, pontosabban a négykötetes mű harmadik kötetét. A Magyarországon fellelhető példányok közül a harmadik kötetrel csak az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár és az Országos Széchényi Könyvtár rendelkezik. Az OSZK példányát 1952. szeptember 8-án írták be a gyarapítási naplóba (1952/B 7711). A bejegyzés tanúsága szerint (a „B” napló az ajándékozást, cserét jelöli) az Államvédelmi Hatóság adta át a könyvet az OSZK-nak. Ez megerősíti a fenti történetet, mivel előző év augusztusában Szalai Béla édesapja megkezdte a börtönbüntetését Vácott, így az ősnymtatványra már nem volt szüksége az ÁVH-nak. A cikk megjelenése után megkezdődött a kötet tudományos vizsgálata, eredetének tisztázása érdekében. A vizsgálat pozitív

eredménnyel zárult, az előkerült tulajdoni jegyek egyértelművé tették a kalocsai provenienciát. A könyv 2014. március 21-én ünnepélyes keretek között visszakerült az Országos Széchényi Könyvtárból a Kalocsai Főszékesegyházi Könyvtárba. Az érintett dokumentum leírása: *Capreolus, Johannes: Commentaria in IV. libros Sententiarum seu libb. IV. defencionum theologiae Thomae Aquinatis. Venezia: Octavianus Scotus, 1483-1848. (CIH 896)*

A kötet „hazatérésének” tiszteletére 2014. március 21-én, pénteken tudományos konferenciát rendeztünk Kalocsán. A konferenciát dr. Bábel Balázs érsek és Káldos János az OSZK mb. főigazgatója nyitotta meg. Ezt

követően előadások hangzottak el:

Dr. Rozsondai Marianne: A kalocsai kötetek kötései és a bécsi domonkos műhely;

Dr. Farkas Gábor Farkas: A kalocsai kötetek provenienciája, kérdések és válaszok;

Dr. Lakatos Andor: A Grősz-per és mellékperrei;

Grócz Zita: A kalocsai ősnymtatvány-gyűjtemény.

A konferencia zárásaként dr. Bábel Balázs érsek és Káldos János mb. főigazgató közösen visszahelyezték az ősnymtatványt a másik három kötet mellé. Az immár négykötetes mű kizárólag Kalocsán található meg így, teljes egészében.

Grócz Zita
Kalocsai Főszékesegyházi
Könyvtár

